

չինքները և երկիրը որ այնքան պըտ-
զարեր դարձած էր բազմաջան մշա-
կութեամբ, անոր այս խօսքերն ըսաւ .
« Հառ ուրախ եմ զձեզ տեսնելով
ձեր հայրենի հին ստացուածոց մէջ
որուն վրայ ահաւասիկ ես գոհ եմ
ամենայնիւ . որովհետեւ ձեզ ժա-
ռանգել կուտամ այն վայրը՝ ուր այն
քան երկար ժամանակ Մլխինն ծա-
ռայեցի, խաղաղութեամբ վայելէ
այն որ անոր կը պատկանէր, ապրէ
երջանիկ. և պատրաստէ քեզ աւելի
քաղցր վախճան մը քան անորինը : Մ-
րիսթոնօիւս՝ մի և նոյն միջոցին անոր
պարգեւ մը ըրաւ այն բարկերէն, ո-
րինօք վաւերացեալ բոլոր հանգիստ
կատարութեամբ, և յայտնեց որ ի-
րեն ժառանգութենէն բոլորովին կը
զրկէ իւր բնական ժառանգները, ե-
թէ անոնք իւր բարերարին՝ Մլխինի
թոռան ըրած պարգեւին դէմ դնե-
լու չափ ապերախոս գտնուին : Բայց
այսքանս ալ Մլխիսթոնօիւսին սիրտը
գոհացնելու համար բաւական չէր :
Իւր տունը տալէն յառաջ, զայն նոր
կարասիներով բոլորովին կը զորդարէ
որո՞ք պարզ, ճշմարտապէս համեստ և
վայելուչ, բայց մաքուր և հաճոյ էին :
Հետեւորանները Բեմսորի հարուստ
պարգեւներով լեցուց և ժառանգե-
րը Բիսոյի գինիով, որն որ Հիպէի և
Կոնիսմեարի ձեռամբ մեծին Մլքամազ
գայ սեղանին գործածուելու արժա-
նի է . փրամենեան գինի ալ բաւա-
կան լեցուց հանդերձ Հեմեթի եւ
Հիպպոյի մեղրի առատ համբարներով
Մտակէի իւզով, որ նոյն իսկ մեղրին
չափ քաղցր է : Եւսոյ վրայ յաւել-
ցուց նաեւ շատ մը նրբաթել և ձիւ-
նէն աւելի ճերմակ բուրգեր, որք
այն փափուկ ոչխարաց կողպուտնե-
րն էին, որ Ալիկիլիայի պարտրտ ա-
րօտներուն մէջ և Մլքատի լեռան վը-

րայ կը ճարակէին : Եհաւասիկ այս
վիճակին մէջ տուաւ իւր տունը Սօֆ-
րոնիմին ծերունին Մրիսթոնօիւս, ա-
նոր տուաւ նաեւ յիսուն տաղանդ
դրամ, և իրեն ազգականաց այն ինչ
քերը պահպանեց, զորս Կաղումէն
թերակողայն, որ Իզմիրի շրջականե-
րն է, Լիպետէի և Վօլօֆօսի մէջ
ունէր, և որք բաւական մեծ արժո-
ղութիւն ունէին :

Պարգեւատուութիւնը լիննալով
Մրիսթոնօիւս նաւ մտաւ, Իօնի վերա-
դառնալու համար : Սօֆրոնիմը՝ այս-
պիսի անհամեմատ երախտեաց և բա-
րերարութեանց վրայ հիացած և գո-
րոված արտասուածօր աչօք մինչեւ
նաւը անոր ուղեկցեցաւ, զայն միշտ
իրեն հայր կոչելով և իւր բազկաց
մէջ սեղմելով : Երիսթոնօիւս յա-
ջող և երջանիկ նաւարկութեամբ մը
իսկոյն իւր տեղը հասաւ . իրեն ազ-
գականներէն և ոչ մին համարձակե-
ցաւ գանգատել այն պարգեւին վը-
րայ, զորն որ Սօֆրօնիմին ըրած էր : Ես
իրը իմ վերջին կամքս, կ'ըսէր նա կտա-
կիս մէջ հրաման ըրի որ եթէ ձեզմէ մէ-
կը ընդգինանայ այն պարգեւին զոր
ըրի Մլխինի թոռանը, բոլոր իմ ըս-
տացուածներս ծախուին և Իօնիի ազ-
քատաց բաշխուին :

ԱՆՄԱՀՈՒԹԻՒՆ ՀՈԳԻՈՅ

Վաթսուն տարիէ ՚ի վեր յուսա-
հատութեան և մահուան իրաւուն-
քը փաստաբանուեցաւ, այժմ կը ձեռ-
նարկեմ ես յուսոյ իրաւունքը պաշտ-
պանելու : Բան մը զիս կը դրդէ ձայ-
նըս բարձրացնել և իմ դատա յատեան
կոչել : Եւ տաղանկացոյ մարդու ուղ-
ղեալ սա խօսքերը լսելէն, հասարակ-
բան չ'ունիմ, յոսալու բան չ'ունիմ, և ան

Յէր Բորս Դրիշէ պարսկան լէս : Գու-
ցէ վերջապէս՝ հաւատոյ, թերեւս
իր վեհ ծագումը մոռնալով՝ հասնի
մինչեւ այն կէտը, որ ինքզինը համա-
րի՝ արդարեւ՝ իբրեւ հորժարանաւոր հոյս
հը. որ զինքը շարժապաղ առարկաներէն և ի
պիպոյից միայն՝ մասց լոյս կ'ընդունի, մինչեւ
ըսել ապականութեան՝ Դորս իմ մայրս էս, և Դ-
րսանց՝ ինչ էլ Դորս իմ էս և Դորս. դուցէ
իրականապէս համոզուի թէ՛ առ Դ-
րարիչն ունեցած որ և է պարտաւա-
նութենէ ազատ է. և գուցէ իր փա-
փաքներն ալ գերեզմանին դուռը կանկ
առնուեն, և անսանոց վրայ ունեցած
չնչին առաւելութեամբ գոհ՝ անիշա-
տակ անցնի անոնց պէս, և իրեն պա-
տիւ համարի միայն ունայնութեան
իշխանական գաւազանը ունենալ : Լոյս
կ'ուզեմ զայն ջախջախել իր ձեռքին
մէջ. թող հասկնայ իր ինչ ըլլալը, թող
ուսանի իւր մեծութիւնը, ինչպէս
նաեւ. իւր հպատակութիւնը : Եթէ
ճիշդ եղաւ տիազսները ջնջելու. զոր
փորձ : Կան միշտ, և ցոյց պիտի դը-
րուին : Ետնք մարդու բնութեան
մէջ գրուած են. ամեն գար. նաեւ
ամենէն մոլիններն իսկ՝ զանոնք ըն-
թերցան, ձայն տամ՝ անոնց՝ որ ե-
րեսան և ինքնին հաստատուն թէ՛
ճշմարիտ կրօնք մը կայ. յի պիտի հա-
մարձակի զանոնք ի գերեւ հանել, և
անոնց վրայութեանը հակադրել իր
առօրեայ խորհուրդները : Տեսնենք՝
ով պիտի համարձակի այժմ իսկ, երբ
զարթուցանեմ այն ազգերը՝ որ ան
հետազան, և գումարեմ այն ժողը
վուրդները՝ որ այլ եւս չը կան, որ
իրենց աճիւնէն կանգնին և գան տալ
վիայութիւն՝ ի պաշտպանութիւն ի-
րաւանց Ետուածոյ և անմահ վիճակի
մարդոյ :

Եւ ինչու կ'ընչի : Ո՞վ դատապար-
տեց զինքը ինչով կրնայ հաստատուիլ

թէ անիկայ իւր էութենէն պիտի
դադրի : Ո՞րթէ այս մարմինը՝ որ կը
լուծուի, սա ոսկերտութիւն, սա աճիւ-
նն է մարդը : Այ, ոչ, փիլիսոփայու-
թիւնը կարի իսկ կը վազվազէ գերեզ-
մանը կնքելու : Թող նա մեզի ցոյց
տայ ուրիշ մասունքներ մեր Բանին մէջ
և այն ատեն պիտի հաւանինք թէ
լուծանելի է : Իմաստասիրութիւնը
այս բանը չըբաւ, և երբեք չը պիտի
կրնայ ընել երբեք չը պիտի կրնայ բաժ-
նել արդարութեան գաղափարը, և ոչ ալ
ըմբռնել զայն իբրեւ բաժանեալ այն
պիտի զանազան մասունքներու, որոնք
իրարու մէջ մեծութեան, ձեւի և
հեռաւորութեան վերաբերութիւն-
ներ ունենան : Կամ մի է արդարու-
թիւնը, կամ չը կայ բնաւ : Իսկ փա-
փաքը, սէրը և կամքը՝ որոշ կ'ըմբռ-
նուի արդեօք թէ նիւթի հանգա-
մանք և տարածութեան սրտագանե-
լուն եղած ըլլան : Երոշակի կը տեսնուի
արդեօք թէ իրականապէս պարզ ըզ-
գացմունքը՝ բաղկացեալ տարրներու
կերպ մը դրութենէն ծագումն առած
ըլլայ, և թէ անիկի գոյութեան խառ-
նուելովն՝ առաջ եկած ըլլայ գործն
գոյութիւն մը, կարող ճանաչելու.
կամեալու և սիրելու : Ո՞վ հիմնա-
լեայ գործարանաւոր կազմութեան :
Սա տիպը՝ զոր Բորս տակ կը ձմեւմ
միայն ջերմութեան, իւր մասանց նոր
կարգադրութեան մը կը կարօտի ու-
րեմն, որ իմացական ըլլայ, երկինքը
գրաւէ անոր օրէնքները հաշուէ ան-
բաւ միջոց ձեզքէ՝ անցնի ոչ միայն
տեսանելի, այլ և երեւակայելի աշ-
խարհներէն ու անդին՝ փնտռելու հա-
մար անեղծութիւն մը՝ որ բաւական
ըլլայ զինքը գոհացնել. շաճանթաղ ու
րուն տիեզերք չէ բաւական :

Երգարե կը ցաւիմ այս ցած պատ-
րանայ մէջ թարթափող տկար մասոյ

վրայ, բայց թէ տակաւին այդ վիճա-
կը իրենց հաճելի երեւի, եթէ սթա-
փեւէն կը խորշին, իրենց՝ ինծի աղ-
դած ստեղծմը և դրուանքը բացառ-
բերու խորք մը չեմ կարող գտնել:

Սակայն ինչ կ'ըսեն, վերջուժեան
կը կռնէն զգայարանները. կ'ուզեն
որ կեանքը դադրի այն տեղ՝ ուր ա-
չաց տեսութիւնը կը դադրի, նման
այն տղայոյ՝ որ արեգակը հորիզոնէն
վար իջած տեսնելով՝ զանիկայ յաւի-
տեանս մարած կարծեն: Բայց ինչ,
միթէ լուծանելի գործարանաց տը-
խուր տեսարանէն զարնուող միայն
իրենք են: Սթէ գերեզմանի լու-
թիւնը լսող իրենք եղան առաջին:
Վեց հազար տարի կայ որ մարդիկ
կ'անցնին մարգուս առջեւէն իրրեւ
ստուեր, և սակայն մարդկային սեռը
զգայարանաց պատրանքներու գէմա-
մենակարող օրէնքով և անտեսանելի
զգացմամբ մը պաշտպանուած՝ մահ-
ուան մէջ ուրիշ բան չը տեսաւ, բայց
եթէ գոյութեան փոփոխութիւն մը
և սոսկալի հաճոյքներով զեղծեալ բա-
նի մը մարերու ընդգիմութեան հա-
կառակ՝ պահեց միշտ անմահութեան
փեմ՝ աւանդը՝ իրրեւ ընդհանուր
բանականութեան վարդապետութիւն:
Արդ զայն մերժողները՝ լծող զատը-
ւին մարդկային ընկերութենէն՝ եւ
երթան մեկուսի ճարակ տալ որդանց
սիրտ մը, որ արդարութեան և ճիշ-
մարտութեան սիրով կը արտփէ, եւ
միտք մը, որ զ'շտտած կը ճանաչէ:

(Լաւնէ)

Թարգ. Դ. Գաղ.

Սափաւ Սաղ. 3.

Սափաւ փեւն:

ԴԱՅՏԵԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ԺՈՂՈՎ

(Էսթոնական թիւն, տես թիւ (5)):

Եթէ առանձին հանգամանքները
շատ ընտանիքներու և առ հասարակ
այսօրուան ընտանեկան յարաբերու-
թիւնները անհամար դէպքերում
հարկաւ որ են կացուցանում աղջկե-
րանց վարժարաններին և թոշակարանե-
րի (Densionate) տնային զարդացման տեղ
փոխարինելը, այնու ամենայնիւ նոյն
չափ էլ շատ անգամ հանգստութեան
և անտեսութեան գործ է, յարա-
բերելով դէպի այն, ինչ որ սովորու-
թիւն է դառել, որով ծնողաց բնա-
կան պարտաւորութեան զգացմունքը
կորչում է: Յետոյ հեշտութեամբ
ծնողները՝ զարգացումը այն բաների
կարգին են դասում, որոնց մասին հո-
գացողութիւն անելը՝ իրանց կը խը-
նայեն եղած վարժատուները. և
այսպէս կարծում են թէ շատ բան
են արել, երբ փող են տւել: Չար-
մանալի է, թէ ինչ յառաջադիմու-
թիւն է արել այստեղ էլ աշխատու-
թեան բաժանումը և գործատարի
լուծումը:

Իւստուս մեօղերը գովաբանելով
ստում է թէ՛ հին բարի ժամանա-
կին իւրօքանչիւր տուն դեռ իրա
սեպհակուն ոստայնակաց սեպհա-
կան (ճախարակ) (Vebstuhe) ունէր
գոնէ իրա ժամանակին խոնոք (Spin-
rocken) պահուս չէր, և տան թխած հա-
ցը և եփած կարկանդակը (Ruchen) ամե-
նից համով էին: Վ՛լ չի խոստովանիլ
թէ՛ քաղաքներումն էլ մի մեծ օգու-
տը այնտեղից էր, որ մարդիկը և մե-
քենայքը տանից դուրս զանազան տե-
սակ գործեր են վերառնում, որոնց
մասին հարկաւ պիտի իւրաքանչիւր